

I.I.E.S

تحلیل شاخص PRIX: پیش بینی اثرگذاری ریسک سیاسی بر صادرات نفت کشورهای
صادرکننده نفت در سه ماهه سوم ۲۰۱۶

دیدگاهها و تحلیلها

شماره ۲۶

نویسنده گزارش: محمدصادق جوکار

تهران - خیابان ولیعصر - روبروی پارک ملت -

خیابان سایه - پلاک ۶۵

تلفن: ۲۷۶۴۴۳۲۹ صندوق پستی: ۴۷۵۷-۱۹۳۹۵

آدرس اینترنتی:

energydiplomacy.iies.ac.ir

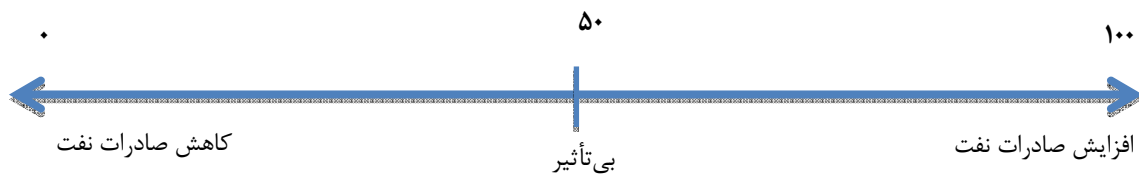
مقدمه:

هدف از ایجاد و ارزیابی شاخص PRIX، پیش‌بینی تحولات سیاسی در ۲۰ کشور عمده صادرکننده

نفت از حیث اثرگذاری بر صادرات نفت این کشورها در سه ماه آینده است. بی‌تردید، صادرات این کشورها، نقش مهمی بر قیمت نفت داشته و هر ساله این شاخص در ابتدای هر فصل بر اساس نظرات صاحب‌نظران مسائل کشوری صادرکنندگان نفت به صورت منظم، تدوین و روزآمد می‌شود.

دامنه ارزیابی شاخص PRIX از صفر تا صد بوده که هرچه شاخص یک کشور به سمت صفر متمایل باشد به معنی اثرگذاری تحولات سیاسی بر «کاهش صادرات نفت» آن کشور بوده و بر عکس هرچه عدد شاخص PRIX کشوری به سمت ۱۰۰ متمایل باشد، به منزله اثرگذاری تحولات سیاسی بر «افزایش صادرات نفت» آن کشور می‌باشد. در ارزیابی شاخص PRIX سه ماهه سوم سال ۲۰۱۶ از نظرات ۲۶۵ کارشناس تحولات کشوری صادرکنندگان نفت بهره‌گرفته شده است.

الگوی نمایش شاخص PRIX بر صادرات نفت

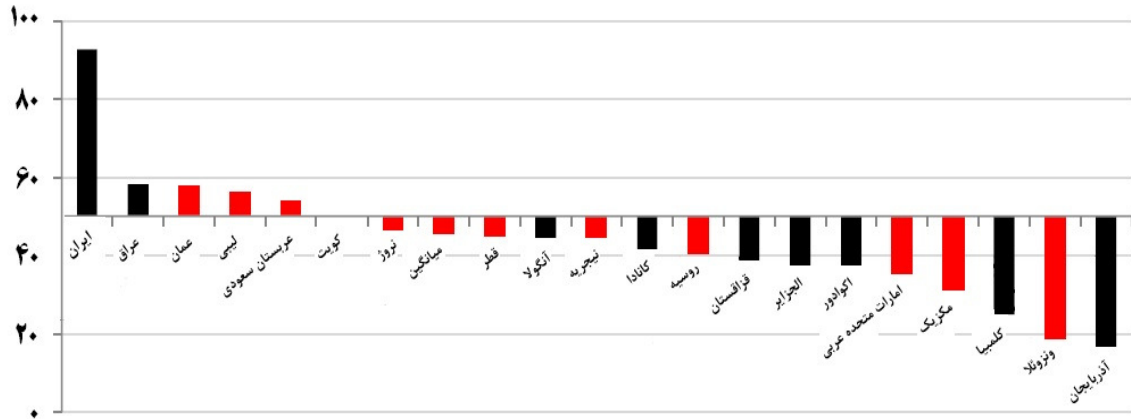

جداول آماری ذیل تحولات اثرگذاری عامل تحولات سیاسی بر صادرات نفت کشورهای عمده صادرکننده نفت را نشان می‌دهد. در این جدول، پیش‌بینی می‌شود که شاخص اثرگذاری تحولات سیاسی در برخی از کشورها نظیر اکوادور، لیبی، نیجریه، ونزوئلا و... در سه ماهه سوم سال ۲۰۱۶ منفی بوده که به معنی کاهش احتمالی صادرات نفت این کشورهاست اما در عوض در دیگر کشورها این شاخص مثبت و روند فزاینده داشته که به معنی افزایش روند تولید از منظر مولفه ای سیاسی است.

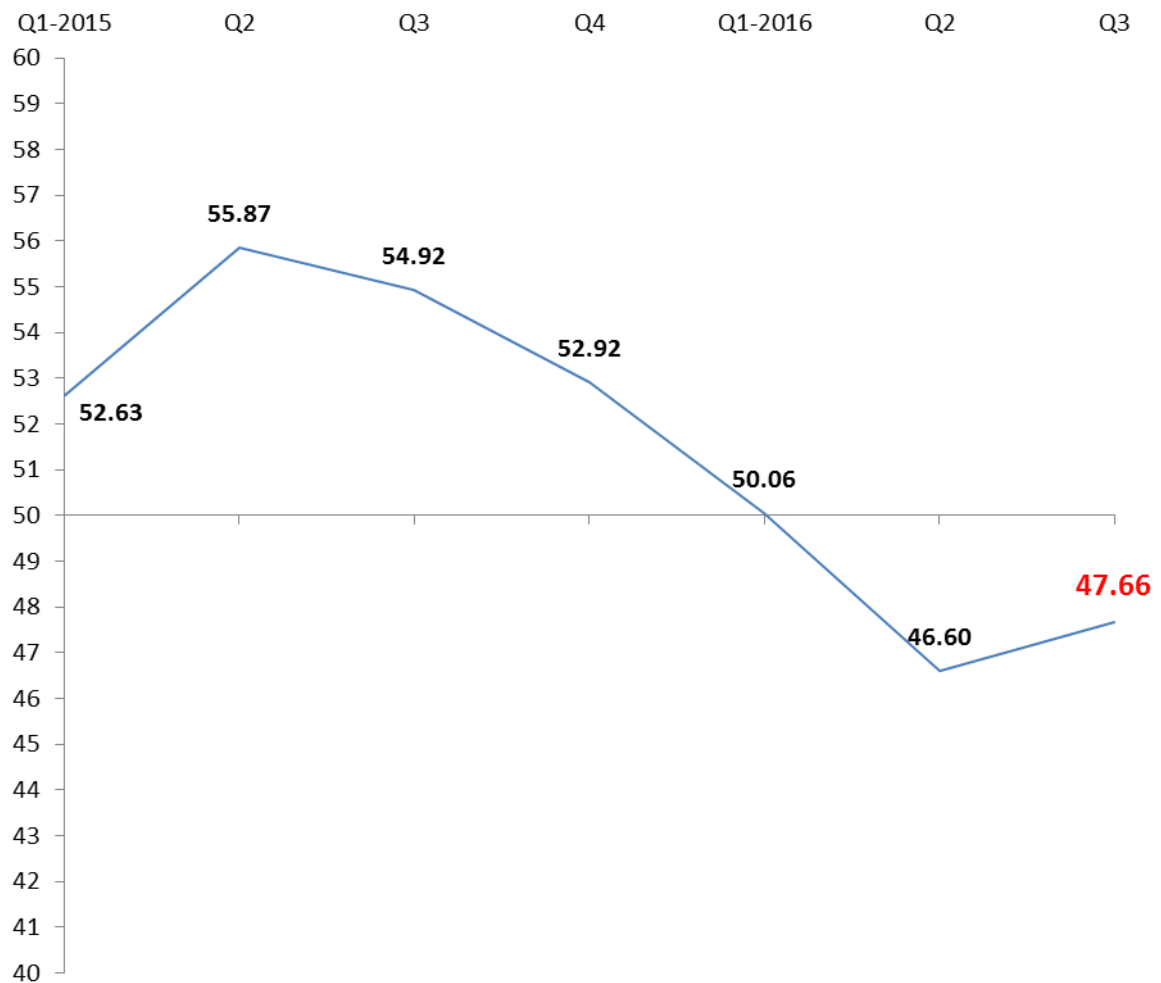
شاخص‌های PRIX کشورهای عمده صادرکننده نفت و تحولات آن

کشور	۲Q ۲۰۱۵	۳Q ۲۰۱۵	۴Q ۲۰۱۵	۱Q ۲۰۱۵	۲Q ۲۰۱۶	۳Q ۲۰۱۶	تغییرات ۲۰۱۶ ۳Q<۲Q
الجزایر	۴۳/۷۵	۴۰/۰۰	۳۷/۵۰	۴۵/۸۳	۳۸/۸۹	۵۰/۰۰	-۶/۹۴
آنگولا	۶۵/۳۸	۶۱/۱۱	۵۵/۰۰	۳۹/۲۹	۴۴/۴۴	۵۳/۵۷	۵/۱۵
آذربایجان	۲۶/۶۷	۵۰/۰۰	۳۱/۸۲	۳۵/۰۰	۱۴/۲۹	۳۳/۳۳	-۲۰/۷۱
کانادا	۶۴/۲۹	۵۴/۱۷	۶۱/۱۱	۳۰/۰۰	۴۱/۴۶	۳۹/۲۹	۱۱/۶۷
کلمبیا	۴۰/۹۱	۳۱/۸۲	۳۰/۰۰	۳۷/۵۰	۲۵/۰۰	۲۱/۴۳	-۱۲/۵۰
اکوادور	۵۰/۰۰	۳۳/۳۳	۴۰/۰۰	۳۳/۳۳	۳۷/۵۰	۰/۰۰	۴/۱۷
ایران	۷۶/۳۲	۷۵/۰۰	۷۶/۱۹	۸۶/۸۴	۹۲/۸۶	۷۲/۹۲	۶/۰۲
عراق	۸۰/۴۳	۷۸/۹۵	۶۶/۶۷	۶۹/۴۴	۵۸/۳۳	۷۳/۹۱	-۱۱/۱۱
قزاقستان	۴۷/۷۳	۶۱/۱۱	۴۲/۵۰	۳۸/۴۶	۳۸/۶۱	۳۶/۲۱	۰/۱۸
کویت	۵۰/۰۰	۵۰/۰۰	۲۸/۵۷	۵۰/۰۰	۵۶/۰۰	۶۰/۰۰	۰/۰۰
لیبی	۳۰/۰۰	۶۰/۰۰	۳۵/۷۱	۵۵/۰۰	۵۶/۲۵	۴۳/۷۵	۱/۲۵
مکزیک	۵۳/۸۵	۴۱/۶۷	۵۰/۰۰	۳۷/۵۰	۳۱/۲۵	۳۳/۳۳	-۶/۲۵
نیجریه	۴۸/۲۱	۵۷/۱۴	۵۶/۲۵	۳۸/۳۳	۴۴/۴۴	۲۱/۴۳	۶/۱۱
نروژ	۵۰/۰۰	۵۰/۰۰	۴۱/۱۸	۴۶/۴۳	۴۶/۴۳	۴۵/۸۳	۰/۰۰
عمان	۵۰/۰۰	۷۰/۰۰	۶۵/۶۳	۶۲/۵۰	۵۷/۶۹	۶۳/۳۳	-۴/۸۱
قطر	۵۰/۰۰	۳۷/۵۰	۵۰/۰۰	۶۸/۱۸	۴۵/۰۰	۵۰/۰۰	-۲۳/۱۸
روسیه	۶۰/۰۰	۵۶/۲۵	۶۲/۰۷	۶۰/۲۹	۴۰/۳۲	۴۶/۹۷	-۱۹/۹۷
عربستان	۵۰/۰۰	۵۰/۰۰	۵۴/۵۵	۴۶/۱۵	۵۳/۸۵	۵۰/۰۰	۷/۷۰
امارات	۵۹/۵۲	۴۱/۶۷	۶۴/۲۵	۵۵/۵۶	۳۷/۵۰	۴۱/۵۷	-۱۸/۰۶
ونزوئلا	۵۰/۰۰	۵۴/۱۷	۳۴/۶۲	۳۶/۳۶	۱۸/۷۵	۲۷/۲۷	-۱۷/۶۱
میانگین	۵۵/۸۷	۵۴/۹۲	۵۲/۹۲	۵۶/۰۶	۴۶/۶۰	۴۷/۶۶	۳/۴۶

شاخص‌های PRIX کشورهای تولیدکننده نفت

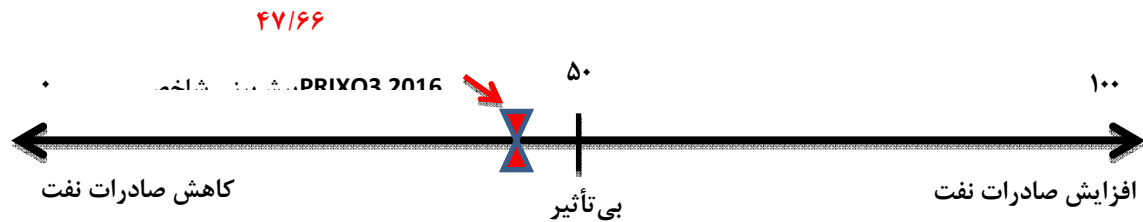
رشد تغییرات شاخص PRIX

نکات برجسته شاخص PRIX در مورد پیش‌بینی روند صادرات کشورها در سه ماهه دوم سال ۲۰۱۶

موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی با ارزیابی شاخص PRIX ۲۰ کشور عمده صادرکننده نفت در سه ماهه سوم سال ۲۰۱۶، مهمترین ابعاد اهمیت این شاخص را در جنبه‌های ذیل می‌داند:

- ارزش شاخص ریسک سیاسی در کشورهای صادرکننده نفت در سه ماهه دوم سال ۲۰۱۶ بر اساس نظر ۲۶۵ نفر از کارشناسان کشوری برابر با ۴۶/۶۰ بود که کمترین شاخص ثبت شده تاکنون بوده است. شاخص زیر ۵۰ بیانگر این است که برای اولین بار در ۱۸ ماه گذشته، صادرات نفت به دلیل مولفه‌های سیاسی کاهش یافته است. پیش‌بینی می‌ود که این شاخص در سه ماهه دوم امسال (۲۰۱۶) برابر با ۴۷/۶۶ بوده که نشان‌دهنده اثر مثبت تحولات سیاسی بر افزایش تولید نفت بوده که می‌تواند منجر به کاهش قیمت به دلیل افزایش عرضه گردد. عرضه‌کنندگان عمده نظیر عراق، قطر، روسیه، امارات متحده عربی و ونزوئلا در میان کشورهای صادرکننده نفت، بیشترین کاهش را به دلایل سیاسی در سه ماهه دوم سال ۲۰۱۶ خواهند داشت.

پیش‌بینی می‌شود که عرضه‌کنندگانی نظیر اکوادور، نیجریه، کلمبیا و ونزوئلا در میان کشورهای صادرکننده نفت، بیشترین کاهش را به دلایل سیاسی در سه ماهه سوم سال ۲۰۱۶ داشته باشند.

- ایران که دارای بالاترین شاخص افزایش صادرات نفت را در سه ماهه دوم سال ۲۰۱۶ بود در سه ماهه سوم ۲۰۱۶ در جایگاه دوم بعد از عراق قرار خواهد گرفت که نشان‌دهنده تداوم تاثیر مثبت برجام بر افزایش تولید نفت این کشور اما با آهنگ کندتر می‌باشد که در حقیقت تا حدودی انتظارات تاثیر برجام بر افزایش تولید نفت بعد از افزایش اولیه در سه ماهه دوم، کاسته شده است. پیش‌بینی می‌شود که تولید نفت عراق نیز با کاهش تهدیدات سیاسی داعش در سه ماهه سوم ۲۰۱۶ روبه بهبود نهد که می‌تواند منجر به افزایش عرضه و کند یا متوقف شدن بهبود قیمت نفت گردد.

• درحالی که پیش‌بینی می‌شود صادرات بسیاری از کشورها در سه ماهه دوم سال ۲۰۱۶ با کاهش روبرو گردد، اما روند صادرات عربستان از روند یکنواختی در سطح بالای ۵۰ بر خوردار باشد که این نشان دهنده این است که عربستان تا این بازه زمانی برنده جنگ عرضه بوده و کاهش قیمت منجر به کاهش صادرات این کشور نشده است. هرچند اطمینان نسبت به توان تولیدی عربستان در سه ماهه سوم ۲۰۱۶ به نسبت سه ماهه قبلی حدود ۳ درصد کاهش یافته است اما همچنان پیش‌بینی می‌شود که این کشور در سه ماهه سوم ۲۰۱۶ نیز نسبت به تحولات منفی سیاسی مقاومت داشته باشد.

• دیر یا زود، قیمت پایین نفت منجر به رخ دادن ناآرامی‌های سیاسی در یک یا تعداد بیشتری از کشورهای صادرکننده‌ای خواهد شد که با کاهش صادرات در شرایط افول قیمت مواجه شده‌اند. شاخص‌های پایین PRIX در ونزوئلا می‌تواند نشانه‌ای از پتانسیل ناآرامی‌های سیاسی در این کشور گردد. سوال اساسی اکنون این است که آیا روند افزایش قیمت نفت به اندازه کافی شدید خواهد بود که منجر به برقراری ثبات سیاسی در این کشورها گردد و یا زمان برای افزایش قیمت نفت به منظور جلوگیری از شروع بی‌ثباتی سیاسی سپری شده است.

• به دلیل تمرکز بر احتمال افزایش تنش سیاسی، تاثیرپذیرترین کشورهای صادرکننده نفت از اثرات منفی تحولات سیاسی، کشورهای اکوادور، نیجریه و ونزوئلا معرفی شده است. هرچند که روند اثرگذاری مولفه‌های سیاسی بر تولید نفت در سه ماهه سوم ۲۰۱۶ به نسبت سه ماهه اول این سال در کشورهای آذربایجان، عراق و الجزایر روند فزاینده‌ای داشته باشد.

• در مجموع، تحلیل PRIX به تنهایی نمی‌تواند روند افزایش و یا کاهش تولید را در کشورها را تحلیل و پیش‌بینی نماید و الزاماً می‌بایست با تحلیل‌های فنی مخازن، وضعیت کشش بازار داخلی و خارجی، سیاست‌های بالادستی کشورهای صادرکننده، وضعیت زیرساختی، حقوقی و سرمایه‌گذاری مالی تلفیق گردد تا بتوان تحلیل جامع‌تری از روند قابل‌اعتمادتر افزایش و کاهش صادرات کشورها را پیش‌بینی کرد. اما اینگونه تحلیل‌ها - PRIX - یکی از ضروری‌ترین تحلیل‌ها برای تحلیل نهایی پیش‌بینی قیمت نفت در آینده می‌باشد که متأسفانه در اکثر مدل‌های اقتصادی نادیده گرفته شده و یا به درستی مد نظر قرار نگرفته است.